

IN DEZE NIEUWSBRIEF

NIEUWS UIT BRUSSEL

Garantie Ondernemersfinanciering toegestaan

1

VERDIEPING

Europese Commissie presenteert 'exit strategie'

2

Europese Raad, MFK en EU herstelplan

3

NIEUWS UIT BRUSSEL

Garantie Ondernemersfinanciering toegestaan

De Nederlandse overheid maakte vorige maand bekend garant te willen staan voor overbruggingsleningen en investeringskredieten die bedrijven aanvragen. Het gaat om leningen die banken vanaf 24 maart hebben verstrekt en waar de overheid voor 80 procent (grootbedrijven) tot 90 procent (MKB) garant voor staat met een plafond van 10 miljard euro. Banken moeten kredietnemers zes maanden aflossingsuitstel geven voordat zij een beroep kunnen doen op de staatsgaranties.

Nederland heeft de [garantiemaatregel](#) op basis van het tijdelijke steunkader bij de Commissie aangemeld.

[Op 22 april maakte Eurocommissaris Vestager \(Mededinging\) bekend dat dit steunpakket van 10 miljard](#) toegestaan is (omdat de regels voor staatssteun zijn versoepeld). "De regeling zal ondernemingen helpen om in deze barre tijden hun directe werkkapitaal- en investeringsbehoeften te dekken", aldus Vestager. "Zo kunnen zij hun activiteiten voortzetten tijdens deze uitbraak van het coronavirus én in de periode daarna." De Commissie is tot de bevinding gekomen dat de regeling die Nederland heeft aangemeld, voldoet aan de [voorwaarden van het tijdelijke steunkader](#), omdat:

- De garanties kunnen slechts worden afgegeven t/m 31 december 2020;
- Het onderliggende kredietbedrag per onderneming blijft beperkt tot hetgeen noodzakelijk is om haar liquiditeitsbehoeften voor de nabije toekomst te dekken;
- De garanties lopen over maximaal zes jaar;
- De garantiepremies voldoen aan de minimumniveaus die in het tijdelijke steunkader zijn bepaald;
- Ondernemingen die op 31 december 2019 al in moeilijkheden verkeerden, kunnen geen aanspraak maken op deze garantieregeling.

Volgens de eurocommissaris is de Garantie Ondernemersfinancieringsmaatregel daarmee "noodzakelijk, passend en proportioneel" om een ernstige verstoring van de economie te voorkomen.

VERDIEPING

Europese Commissie presenteert 'exit strategie'

Op 15 april 2020 presenteerden Commissievoorzitter Ursula von der Leyen en Raadsvoorzitter Charles Michel een [Gezamenlijk Europees stappenplan voor de opheffing van beperkingsmaatregelen](#) binnen de Europese Unie in verband met COVID-19.

De mededeling is het antwoord op de oproep van de leden van de Europese Raad (namens Nederland premier Rutte) tot een exit strategie die met de lidstaten wordt gecoördineerd en de weg moet effenen voor een alomvattend herstelplan en investeringen van een ongekennde omvang. President Von der Leyen erkende bij het indienen van de routekaart dat de juridische autoriteit bij de lidstaten ligt en dat de Europese Unie nationale leiders niet kan dwingen de EU-richtlijnen te volgen. De aanpak vanuit de EU moet een kader bieden voor een gecoördineerde aanpak voor de gehele Unie.

De COVID-19 pandemie heeft tot uitdagingen voor de gezondheidszorg geleid en zal tot dramatische sociaal-economische gevolgen in alle lidstaten leiden. De beperkingsmaatregelen waren nodig om de verspreiding van het virus en de druk op de gezondheidszorg te verlichten (curve afvlakken). Nu rijst de vraag of de beperkingsmaatregelen versoepeld kunnen worden. Het is duidelijk dat elke versoepeling tot toename in de gevallen kan leiden en dat we zolang er geen behandeling of vaccin gevonden is, zullen moeten leren leven met het virus. Communicatie met de burgers blijft essentieel en ook een permanente dialoog met de sociale partners zal van cruciaal belang zijn. De aanbevelingen die de Commissie presenteert zijn gemaakt met de beschikbare medische en wetenschappelijk kennis en dient zodra er meer gegevens bekend zijn geactualiseerd te worden.

Criteria voor versoepeling van de maatregelen

Er worden drie criteria voorgesteld om de beperkingsmaatregelen te versoepelen

Epidemiologische criteria waaruit blijkt dat de verspreiding van de ziekte gedurende een langere periode aanzienlijk is afgenomen en gestabiliseerd;

Voldoende capaciteit van de gezondheidszorg, waarbij onder meer rekening wordt gehouden met de bezettingsgraad van de intensieve zorg en de beschikbaarheid van gezondheidswerkers en medisch materieel;

Voldoende toezichtscapaciteit, waaronder uitgebreide testcapaciteit om besmette personen snel te kunnen opsporen en afzonderen, evenals opsporings- en traceringscapaciteit.

Timing blijft essentieel voor een gefaseerde opheffing van de inperkingsmaatregelen. Het blijft aan de lidstaten om te beoordelen of en op welk niveau de criteria moeten worden nageleefd. Het gecoördineerd afbouwen van de COVID-19 maatregelen is in het gezamenlijke belang van alle Europese lidstaten. Door de verwevenheid van de interne markt hebben de versoepelingsmaatregelen ook effect op vervoer en supply chains.

Hoewel de timing en de voorwaarden voor de opheffing van de beperkende maatregelen per lidstaat verschillen, is er een gezamenlijk kader nodig dat gebaseerd is op 3 basisbeginselen:

- **Wetenschap waarin de volksgezondheid centraal staat**, waarbij wordt geaccepteerd dat voor de beëindiging van de inperkingsmaatregelen de voordelen voor de volksgezondheid moeten worden afgewogen tegen de sociale en economische gevolgen;
- **Coördinatie tussen de lidstaten** om negatieve effecten te vermijden. Dit is een zaak van gezamenlijk Europees belang;
- **Respect en solidariteit**. Dat is zowel op sociaal-economisch vlak als op het vlak van de volksgezondheid van essentieel belang. Op zijn minst moeten de lidstaten elkaar en de Commissie tijdig laten weten dat zij de maatregelen willen opheffen en rekening houden met elkaars standpunten.

Voor de geleidelijke opheffing van de beperkende maatregelen zijn er **begeleidende maatregelen** nodig, zoals:

- 1) De verzameling van geharmoniseerde gegevens en de ontwikkeling van een solide systeem voor rapportage en het traceren van contacten, met digitale instrumenten die de privacy volledig eerbiedigen;
- 2) Een kader opzetten voor het traceren van en waarschuwen voor contacten met behulp van mobiele apps, waarbij de gegevens worden beschermd;
- 3) De uitbreiding van de testcapaciteit en de harmonisering van de testmethoden. De Commissie heeft, in overleg met het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding, richtsnoeren vastgesteld voor verschillende coronavirustesten en de prestaties daarvan;
- 4) Een verhoging van de capaciteit en de veerkracht van de nationale gezondheidsstelsels, met name om de te verwachten toename van besmettingen na de opheffing van de beperkende maatregelen op te vangen;
- 5) De verdere uitbreiding van de voorraad medische en persoonlijke beschermingsmiddelen;
- 6) Versnelde introductie van een doeltreffend vaccin om het coronavirus tegen te houden.
- 7) De ontwikkeling van veilige en werkzame behandelingen en geneesmiddelen en de ontwikkeling;

De Commissie heeft een aantal aanbevelingen geformuleerd voor de lidstaten, deze aanbevelingen kunnen overwogen worden als beperkingsmaatregelen versoepeld gaan worden.

- De opheffing moet geleidelijk gebeuren. De maatregelen moeten worden opgeheven in verschillende fasen en met voldoende tussentijd (bijvoorbeeld één maand) om het effect te meten;
 - Algemene maatregelen moeten geleidelijk worden vervangen door gerichte. Bijvoorbeeld: de kwetsbaarste groepen langer beschermen, bevestigde patiënten verplichten in quarantaine te blijven, veilige alternatieven in plaats van algemene verbodsmaatregelen (bijvoorbeeld de regelmatige reiniging en ontsmetting van vervoersknooppunten, winkels en werkplekken intensiveren), ook om zo algemene noodtoestand vervangen door gerichte overheidsinterventies om transparantie en democratische verantwoording te verzekeren;
 - Opheffing moet beginnen met maatregelen met een lokale impact en dan uitbreiden tot maatregelen met een bredere geografische dekking;
 - De controles aan de binnengrenzen moeten gecoördineerd worden opgeheven. Reisbeperkingen en grenscontroles moeten worden opgeheven, zodra de epidemiologische omstandigheden aan beide zijden van de grens vergelijkbaar zijn. De buitengrenzen moeten in een tweede fase worden heropend, waarbij rekening wordt gehouden met de verspreiding van het virus buiten de EU;
 - De economische activiteit moet geleidelijk worden hervat. Er kunnen verschillende modellen worden toegepast, bijvoorbeeld geschikte banen voor thuiswerken, economisch belang, ploegenarbeid. Het is niet de bedoeling dat alle werknemers tegelijk naar hun werkplek terugkeren;
1. Bijeenkomsten van mensen moeten geleidelijk worden toegestaan, rekening houdend met hun specifieke kenmerken, zoals:
 1. Scholen en universiteiten;
 2. Commerciële activiteiten (detailhandel), met mogelijke gradatie;
 3. Sociale activiteiten (restaurants, cafés), met mogelijke gradatie;
 4. Massabijeenkomsten.
 - De inspanningen om de verspreiding van het virus tegen te gaan moeten worden voortgezet met bewustmakingscampagnes waarin de bevolking wordt aangemoedigd om de strengere hygiënische maatregelen en social distancing te blijven toepassen;
 - De maatregelen moeten voortdurend worden doorgelicht en er moeten voorbereidingen worden getroffen om desnoods opnieuw strengere beperkende maatregelen te nemen.

Bij de geleidelijke opheffing van de beperkende maatregelen moet het herstel strategisch worden gepland om de economie nieuw leven in te blazen en opnieuw over te schakelen op duurzame groei. Daarbij moet de tweeledige overgang naar een groenere en digitale samenleving mogelijk worden gemaakt en moeten uit de huidige crisis lessen worden getrokken over de paraatheid en veerkracht van de EU. De Commissie zal een herstelplan ontwikkelen op basis van een nieuw voorstel voor de volgende lange termijnbegroting van de EU (meerjarig financieel kader) en het geactualiseerde werkprogramma van de Commissie voor 2020.

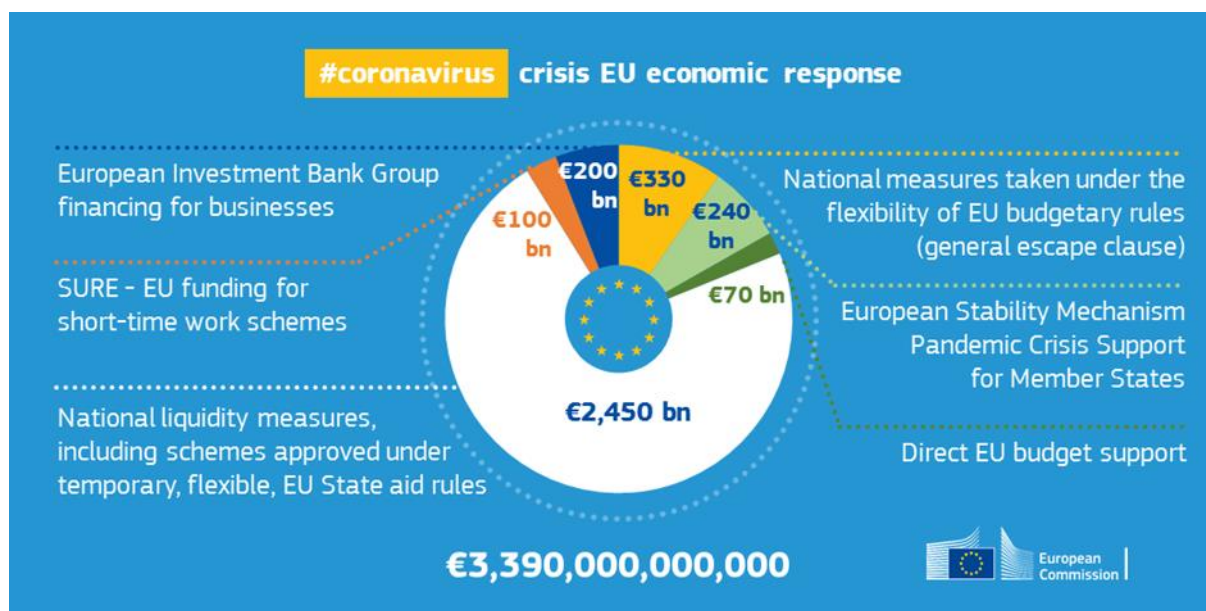
Europese Raad, MFK en EU herstelplan

In de vorige 2 nieuwsbrieven berichtten we al over het voorstel voor een [SURE verordening: een Europees instrument voor tijdelijke ondersteuning van de lidstaten om de werkloosheidsrisico's in noodsituaties](#). Dit SURE instrument is nu bekrachtigd door de Europese Raad.

In totaal bekrachtigde de Raad vorige week een steunpakket ter waarde van € 540 miljard (met naast SURE, bijvoorbeeld ook de bredere toegang van de lidstaten tot het ESM). Het onderstaande schema geeft een mooi overzicht van alle EU coronanoodmaatregelen voor de lidstaten.

Naast dit pakket van economische noodmaatregelen, heeft de Raad de Commissie vorige week ook de opdracht gegeven om de komende weken een analyse te maken van de economische gevolgen voor de EU, specifieke regio's en sectoren. Tevens hebben de staatshoofden en regeringsleiders er uiteindelijk mee ingestemd om de Commissie een gedetailleerd kader te laten uitwerken voor het EU herstelfonds, dat gekoppeld wordt aan een herziening van het voorstel van de meerjarenbegroting.

[Commissievoorzitter Von der Leyen](#) zei: "Het volgende MFK, de zevenjarige begroting, moet zich aanpassen aan de nieuwe omstandigheden, de postcorona-crisis. We moeten haar vuurkracht vergroten om in de hele Europese Unie de nodige investeringen te kunnen doen. Daarom zullen we voorstellen de zogenaamde 'headroom' te vergroten, dat wil zeggen de ruimte tussen het bestaande plafond in het MFK en het plafond voor eigen middelen. Dankzij de wettelijke garantie van de lidstaten zal de Commissie fondsen kunnen werven, die vervolgens via de Europese begroting naar de lidstaten worden geleid."

Om de Europese economie opnieuw in gang te krijgen, is er volgens de Europese Commissie bovenop de gemaakte schulden nog eens meer dan 1.000 miljard euro nodig voor allerlei investeringen; via het zogenoemde EU herstellfonds. Maar herstellfondsen moeten gefinancierd kunnen worden. Daarover is veel debat tussen de lidstaten. In de eerste plaats hebben sommige lidstaten al met een hoge overheidsschuld (in 2019: Griekenland (176 procent van het BBP), Italië (135 procent) en Portugal (118 procent), Frankrijk, Spanje België en Cyprus rond 98 procent, Duitsland 59 procent en Nederland 48 procent), al die nooduitgaven komen bovenop die overheidsschulden, maar wat betekent dat dan voor de houdbaarheid van die begrotingen en daarvan afgeleid voor de stabiliteit van de euro? Lidstaten denken er totaal verschillend over en dat leidt tot een verschillende positie over de vraag of een EU herstellfonds moet bestaan uit giften (subsidies of het Spaanse voorstel van eeuwigdurende obligaties) of leningen aan de lidstaten (terugbetaling zou de overheidsschuld weer doen stijgen). Het ziet ernaar uit dat het in ieder geval deels leningen zullen worden, maar de lidstaten spraken vorige week enkel af dat het EU herstellfonds „tijdelijk en doelgericht” moet zijn en dat er „innovatieve financiële instrumenten” voor ingezet moeten worden. De zeer gevoelige politieke vragen zijn nu doorspeeld naar de Commissie, die een concreet uit moet werken en daarbij duidelijk moet maken wat de rol van het MFK is.

Meerjarig Financieel Kader (MFK of in Engels: MFF)

[Het meerjarig financieel kader \(MFK\)](#) is de lange termijn begroting van de EU. Het bevat de limieten voor de EU-uitgaven voor een periode van in ieder geval 5 jaar. De Raad nam de verordening over het huidige MFK december 2013 aan. Ze is sinds 1 januari 2014 van toepassing en loopt tot eind dit jaar. Het volgende MFK zal van 2021-2027 gelden.

Het MFK dient om:

1. De EU-uitgaven aan te sluiten bij de politieke prioriteiten van de EU;
2. De begrotingsdiscipline van de EU te waarborgen;
3. De goedkeuring van de jaarlijkse EU-begroting te vergemakkelijken;
4. De EU-financiën beter voorspelbaar te maken.

Het MFK splitst de EU-uitgaven in brede rubrieken, die overeenkomen met de EU brede beleidsprioriteiten. Volgens het MFK voor 2014-2020 mocht de Europese Unie tijdens die jaren tot €959,51 miljard uitgeven aan vastleggingen en €908,40 miljard aan betalingen (voor alle bedragen op deze pagina gelden prijzen van 2011, met uitzondering van de technische aanpassingen).

Besluitvorming MFK

Voordat het lopende MFK verstrijkt, doet de Europese Commissie een voorstel voor een nieuwe MFK-verordening. Dit dient als uitgangspunt voor de onderhandelingen in de Raad, waar alle lidstaten het eens moeten worden: unanimité is vereist. Na een Raadsakkoord, kan het Europees Parlement het concept MFK enkel goedkeuren of afwijzen.

De onderhandelingen over het MFK 2021-2027 zijn al begonnen in 2018. De bedoeling was om eind 2019 een Raadsakkoord te kunnen sluiten, maar dat bleek politiek niet mogelijk. Medio 2019 bleek dat de [grootste politieke struikelblok de eigen middelen](#), bovenop de oorspronkelijke eigen middelen die de Europese Commissie eerder al had voorgesteld:

- Betalingen op basis van kunststofafval;
- Een deel van de opbrengsten van de handel in emissierechten;
- Een deel van de gemeenschappelijke geconsolideerde heffingsgrondslag voor de vennootschapsbelasting.

Maar ook deze onderhandelingen liepen breder spaak, [op 20 februari 2020 maakte raadsvoorzitter Michel](#) duidelijk dat de lidstaten het nog steeds niet eens konden worden over:

- Het totale niveau;
- De omvang van de voornaamste beleidsterreinen;
- Financiering, met inbegrip van inkomsten (eigen middelen) en correcties;
- Voorwaarden en stimulansen.

Kortom de lidstaten waren zwaar politiek verdeeld. Ook Nederland was tegen: *“Het kabinet waardeert de poging van de voorzitter van de Europese Raad om een akkoord over het nieuwe MFK te bereiken, maar voor Nederland is dit voorstel niet de weg naar overeenstemming. ... Duidelijk is dat het voorstel ver af ligt van de Nederlandse inzet om een afdrachtenstijging te vermijden. Het is daarom van belang dat de omvang van het MFK naar beneden wordt bijgesteld en dat Nederland een substantiële permanente korting krijgt om tot een voor het kabinet acceptabel resultaat te komen”*. (BZDOC-1180133826-21)

Nieuw MFK

[Op 21 april jl. maakte raadsvoorzitter Michel](#) (samen met Commissievoorzitter Von der Leyen) duidelijk aan de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten dat het MFK aangepast gaat worden in het teken van de coronacrisis en het EU herstellfonds:

“Mijn voorstel is dat we ermee instemmen dat werk wordt gemaakt van de zo spoedig mogelijke oprichting van een dergelijk fonds. Het moet een toereikende omvang hebben, gericht zijn op de sectoren en geografische delen van Europa die het zwaarst zijn getroffen, en moet specifiek worden ingezet om deze ongekende crisis het hoofd te bieden. Daarom stel ik voor dat we de Commissie belasten met het analyseren van de exacte behoeften en het indienen van een voorstel dat in verhouding staat tot de uitdaging waarmee we worden geconfronteerd. Het Commissievoorstel moet het verband met het MFK verduidelijken, dat hoe dan ook de kern van de EU-bijdrage aan het herstel zal vormen en moet worden aangepast om het hoofd te bieden aan de huidige crisis en de gevolgen ervan”.

Ook Eurocommissaris Hahn had al voorgesteld om via de Commissie gemeenschappelijke leningen op de kredietmarkt aan te gaan, met de meerjarenbegroting als garantie. Het idee om de Europese begroting te gebruiken om een financieel noodfonds uit te bouwen, dat goedkope leningen kan geven aan lidstaten, is niet nieuw. Andere lidstaten staan (tot een bepaald bedrag) garant voor die leningen. Door dat te combineren met leningen van de Europese Investeringsbank en met particuliere investeringen (lees: bedrijven) kan je via allerlei hefboomen tot een totaalbedrag van honderden miljarden euro komen. Maar 1000 miljard euro +?

Na de Raadsvergadering van vorige week, lichtte Raadsvoorzitter Charles Michel een tipje van de sluier op hoe het EU herstellfonds gefinancierd zou moeten worden:

“This should be a coordinated effort drawing on public investment at European and national levels and on mobilising private investment. It should be targeted on our commonly agreed objectives and on where it is most needed. ... The Coronavirus Response Investment Initiative and other such joint measures have helped in the emergency situation, but much more must be done towards full recovery:

- *The future MFF will be a key instrument to support a lasting recovery and a fully functioning and modernised Single Market. It will have to take into account the effects of the crisis on regions and affected sectors, including by revamping key programmes to maximise their contribution to repair and recovery and tapping market financing. It should provide support to Member State recovery plans, as well as a framework for sustained investment in the EU's strategic objectives. The new MFF should be agreed as soon as possible to avoid delays in essential investment and solutions should be found to ensure resources can be directed to where they are needed as quickly as possible.*
- *The EIB group, as the largest public investment bank in the world, has a major responsibility in the coming years to provide finance at favourable rates. It is crucial to provide it with the tools, support and capital needed to fulfil this responsibility while retaining its triple-A status”*.

Maar Michel benadrukte dat het bedrag, de specifieke doelstellingen, het tijdsbestek en de aard van deze investeringsinspanning gedefinieerd moeten worden als onderdeel van een alomvattend herstellpakket met de EU-begroting centraal.

Weke EU investeringen?

Misschien nog wel veel belangrijker dan de vraag hoe het geld opgebracht gaat worden (en of het leningen dan wel giften worden) is de vraag naar waar het geld voor gebruikt gaat worden.

Tot nu toe horen we:

- interne markt;
- Green Deal;
- EU industriebeleid; en
- digitalisering.

Angela Merkel stelde afgelopen weekend een hogere afdracht al voorop om in de nasleep van de crisis te kunnen blijven investeren in *"klimaatmaatregelen, digitalisering en strategische capaciteit die Europa nodig heeft om voor zeer belangrijke zaken, zoals de productie van mondkapjes, niet geheel van landen buiten de Europese Unie afhankelijk te zijn."*

[Raadsvoorzitter Michel benadrukte in zijn verklaring](#) het belang van het herstel en de verdieping van de interne markt. De groene transitie en de digitale transformatie zullen een centrale en prioritaire rol spelen bij het opnieuw opstarten en moderniseren van onze economie. Daarnaast moet de strategische autonomie van de EU gewaarborgd worden door middel van een dynamisch industriebeleid, steun voor MKB en start-ups en een effectieve screening van buitenlandse directe investeringen.

Meer oog voor productie van kritische goederen in Europa, investeringen in strategische waardenketens en vermindering van de afhankelijkheid van derde landen. Een veerkrachtiger infrastructuur in de gezondheidssector, en bijzondere aandacht aan de sociaal-economische sectoren en ecosystemen die het meest te lijden hebben gehad onder de crisis. Daartoe zou, volgens Charles Michel, een grondige analyse van de behoeften van de verschillende ecosystemen en de meest getroffen sectoren een gerichte reactie mogelijk maken. De financiële sector zal een belangrijke rol spelen bij het waarborgen van toegang tot financiering. De voltooiing van de bankenunie en de kapitaalmarktenunie wordt des te belangrijker. Innovatieve partnerschappen en manieren om financiering te ontsluiten, ook via digitale platforms, moeten worden aangemoedigd.

Aldus Raadsvoorzitter Michel.

Afsluiting

De focus op de afdrachten van de lidstaten aan het nieuwe MFK, vertroebelt de discussie over het herstelplan. De vraag hoe het EU herstelplan de economische groei kan gaan aanjagen door investeringen/leningen ligt politiek erg gevoelig, maar is van groot belang. Een volgende heel belangrijke vraag, is de vraag naar het "return to normal": hoe en wanneer gaan de EU én de lidstaten ervoor zorgen dat er teruggekeerd wordt naar de juridisch bindende EU kaders, zoals die van het SGP en van het verbod van staatssteun? En als dat volgend jaar weer de norm gaat worden, welke rol kan het EU herstelplan dan spelen om de gevolgen te mitigeren?

Als laatste, hoe borgen we het uitgangspunt van echte banen (Decent Work) in die EU investeringsprojecten uit het EU herstelfonds en binnen de EU herstelstrategie?